

ROZHODOVACÍ PRAXE APELAČNÍHO SOUDU A CONSTITUTIO CRIMINALIS JOSEPHINA (1687–1727)

Disertační práce

JUDr. Josef Vacek

Klíčová slova: apelační soud; právní dějiny; 17. století; trestní právo; rozhodovací praxe; prameny práva; raný novověk

Abstrakt

Předkládaná práce se zabývá proměnou rozhodovací praxe pražského apelačního soudu v trestních věcech a to v souvislosti s vydáním nového trestního zákoníku Constitutio Criminalis Josephina z roku 1707. V práci je nejprve analyzován dosavadní stav bádání, na který navazuje rozbor vnitřního uspořádání soudu, včetně mechanismů výběrů a přijímání nových radů. Významný prostor je věnován též relevantním právním předpisům pro činnost apelačního soudu a celkově pro trestní právo v období od konce 16. století od vydání Koldínova zákoníku do počátku 18. století, kdy byla Josephina vydána.

Těžištěm práce je rozbor tisíců rozhodnutí vydaných apelačním soudem v trestních věcech, a to ve třech oblastech: delikty proti životu, majetková trestná činnost a sexuální delikty. Základním pramenem se staly ortelové manuály, knihy vedené u apelačního soudu, od kterých byla zaznamenávána rozhodnutí především v trestních věcech – jedná se o tisíce záznamů v češtině, němčině a místy též latině. V každé z uvedených oblastí práva byly vybrány dva, resp. tři delikty, u nichž byla provedena nejprve analýza právního stavu (jejich zakotvení v trestních předpisech) a následně též sebrání a rozbor jednotlivých rozhodnutí v těchto věcech. Rozhodnutí byla shromažďována po období dvaceti let před vydáním Josephiny a dvacet let poté, v souhrnu jde tedy o čtyřicetiletou řadu rozhodnutí, na niž jsou dobře znatelné změny, které v čase nastávaly. Výchozím hlediska je tedy kvantitativní komparace stavu práva a stavu soudní praxe.

Z provedených analýz vyplývá, že hrdelní řád Josefa I. měl značný význam a byl do určité míry zlomem ve vývoji trestního soudnictví. Došlo k omezení dehonestujících trestů a trestů vypovězení, které nahradily nucené práce, současně došlo k narovnání do té doby odlišné trestní politiky ve vztahu k mužům a ženám. Tento proces lze označit za racionalizaci v trestním procesu, která byla umožněna právě vydáním nového hrdelního řádu a reflektovala zájmy panovníka, majitelů panství i raně novověké společnosti.